מאימתי פרק ראשון תענית יב.

כל תענית שלא שקעה עליו חמה לא שמיה תענית. פי' במסכת ע"ז פרק אין מעמידין (דף לד.) וכן בחלוק שאין לו אימרא פירש התם וכל הפסק דמתענין לשעות דכל תענית צריך לקבלו מבערב בתפלת המנחה כשומע תפלה ואם הוא שבת בתלהי עלו ולריך שיאמר למחר אהיה בתענית יחיד כי היכי דליכא למטעי בתענית צבור: **התם לצעורי נפשיה בעלמא.** ותע"ג דאמרינן (ר"ה דף יח:) משמרב בית המקדש בטלה מגילת תענית והאי עובדא דרבי אלעזר בר לדוק היה לאחר חורבן דאי קודם החורבן אמרינן (שם) (פ) כיון שיש אלוס אין שם גזירות המלכות האי מנא סבר דלא בטלה: **יאסר.** פי' יאסר בתל"ף הוי לשון אסור שאסר עצמו וייסר הוי לשון הסרה כלומר יסור מן הנדר (ו) יהיה מותר לאכול למחר שיהיה יום טוב ואין להתענות:

ואם גזרתנו קודם לנדרו יחדה נדרו **מפני** גזרתנו. אומר רש"י ידחה נדרו מכל וכל ולא יעלים אותו תענית והר"י מפוסק בדבר ויש להמיר דדוקא אותו יום לא יתענה אבל יעלים אותו ליום (ו) מחר וכן יש ליזהר שלא להתענות בכלא חדש (ומהנוכה וכפורים דמאלו אלאי לא בטלה מגילת תענית: ודאי לא בטלה מגילת תענית: ניס

הא דאמרת מתענין לשעות והוא שלא טעם כלום עד הערב א"ל אביי הא תענית מעלייתא היא [2]**לא צריכא דאימלך אימלוכי ואמר רב חסדא** [3]**כל תענית שלא שקעה עליו חמה לאו שמיה תענית מיתיבי** [4]**אנשי משמר מתענין ולא משלימין התם לצעורי נפשיה בעלמא הוא תא שמע** [5]**דא"ר אליעזר** [6]**(בן) צדוק אני מבני בניו של** [7]**סנאב בן בנימין ופעם אחת חל ט' באב להיות בשבת ודחינוהו לאחר השבת והתענינו בו ולא השלמנוהו** [8]**מפני שיו"ט שלנו הוא התם נמי לצעורי נפשיה בעלמא הוא תא שמע** [9]**דאמר רבי יוחנן אהא בתענית עד שאבוא לביתי התם לשמוטיה נפשיה מבי נשיאה הוא דעבד אמר שמואל** [10]**כל תענית שלא קיבל עליו מבעוד יום לאו שמיה תענית ואי יתיב מאי אמר רבה בר שילא דמי למפוחא דמליא זיקא אימת מקביל ליה רב אמר במנחה ושמואל אמר** [11]**בתפלת המנחה אמר רב יוסף כוותיה דשמואל מסתברא דכתיב במגילת תענית להן כל תענית שלא שקעה עליו חמה לא יאסר עצמו בצלו. מקודם שיקבל עליו בתפלתו תענית, שנמצא אוסר עצמו באכילה ובשתייה בקבלתו תענית בתפלתו. פליגי בה ר' חייא ור' שמעון בר' חד תני ייסר וחד תני יאסר. מאן דתני ייסר כראמרן. ייסר עצמו בצלו בתפלת המנחה, ואיסור אוסר על עצמו בתפלתו. ומאן דתני יאסר כדתניא להן כל אינש דייתי עליהי [מקדמת דנא] יאסר. כיצד יחיד שקיבל עליו תענית שני וחמישי (ושני) של כל השנה, ואירעו בהן ימים טובים הכתובים במגלת תענית, כגון שמונת ימים שמראש [חדש] ניסן ויוצא בהן דלא להתענאה בהן, אם נדרו קודם לגזירתנו ידחה נדרו את גזירתנו כו'. פי' כל אינש דייתי עלייהו נדר תענית מקדמת גזירה דנא להיות היום יום טוב ושיהיה אסור בתענית. יאסר באכילה ובשתייה (ו)מקיים נדרו. הגיע ראש חדש בטלו ולא ידרו בשמים בית דין גזרו שלש תעניות על הצבור אוכלין ושותין משחשיכה ומותרין במלאכה ובכו'. ת"ר עד מתי אוכלין ושותין עד שיעלה עמוד השחר דברי רבי ר' שמעון בן אלעזר אומר עד קרות הגבר. אמר רבה לא שנו עד שיעלה עמוד השחר, אלא אם לא ישן שנת תרדמה אלא נים ולא נים, כגון זה אע"פ שמתנמנם אוכל. אלא אם ישן שנת קבע ונרדם לא היא, אלא ישן לגמרי אינו אוכל. ירושלמי. ישן ועמד אסור, לא שנו אלא שלא התנה, אבל התנה מותר. קיימא לן דלגבי תענית דאכיל בלילא ומפסיק, אם נמר ופילק לא יאכל, אבל אם (לא) פילק ודעתו עוד ליכל (נ"א: לאכול) אע"פ שישן עומד ואוכל. אבל בתענית שפוסק בו מבעוד יום אע"פ שפוסק חוזר (ו)אוכל עד שיבא השמש, כי הא דתנ' באגדת איכה, ר' יהודה בן בתירה אזל לנציבין בערובת צומא רבא אתא ריש נטשתא לזמוניה, א' ליה כבר אכלי ופסקי לי, א' ליה אשגח עלי דלא (לימא) (לימא אינשי) ההוא רבין לא אשגח עליי, אזל עמיה, ובסיפא אמרין אכל מן כל עינגול חד פתיח, ואכל מן כל תבשיל חד פת, ושתה מן כל כוס וכוס, חד כוס, ש"מ דאע"ג דפסק אכיל. ולענין מישתו מיא, היכא דאית ליה למישתי ליכי. וכן כתב ופירש רבינו הגאון זקו"ל (ז).

(ז) שיתסון מ"ל וכ"כ בערוך. (ח) פי' בתל"ם מאן שהיות כל דנרי רבינו בטלן ומתנ' לליה לנדרוי ע"ש.

מסורת הש"ס

(א) [עי' תוס' ע"ז לד. ד"ה מתענין ותוס' מנחות כ: ד"ה נפסקן, (ב) לקמן טו:, (ג) שיטה מק., (ד) [ל"ל כרבי], (ה) [ל"ל מעלה עי' תוס' שיטה מק., ד"ה מנני], (ו) [מכות כד.], (ז) [תוספ' פ"ח] פסחים כ: ע"ש [עי' תוס' שבת קיח. ד"ה לפי שאין], (ח) [בי' רש"ש ר' אלעזר אומר], (ט) ס"י רבא וכן הוא בכל"ש, (י) ס"י לחי, (כ) [פסחים קכ: מגילה יח: יומא נד. נדה סג.], (ל) [דף טו:], (מ) [ל"ל בגאה].

הגהות הב"ח

(א) גמ' ואד אמר יאסר בשלמא מ"ד ייסר כדאמרינן אלא למאן דאמר יאסר מאי היא בדתני' בתגלת תענית: (ב) שם לאיתיבי אנשי אכל ועמד הרי זה אוכל: (ג) רש"י ד"ה בתפלת המנחה בסופה אומר תוספת ריש: (ד) ד"ה ואד אמר יאסר דלא הוה מני ייסר דמשמע בצלו דוקא: (ה) תוס' ד"ה התם כו' קודם החורבן אמרינן בזמן שיש אלוס אין שם צום אלא מנא סבר: (ו) ד"ה יאסר כו' ויחיה מותר: (ז) ד"ה ואם כו' אבל יבלים אותו ליום אחר וכן יש ליזהר:

לעזי רש"י

שומיליי"ר. לנמנם.

מוסף רש"י

אנשי משמר. של אותה שנת, מתענין ולא משלימין. שעדיין אין אמוראין כל כך, וכגמרא (יח.) מפרש שמא תכנה העבודה על אנשי בית אב שהיו עובדין אותו היום ובאין הם לביתם, ואם היו מתענים ומשלימין לא היה להם כח לעמוד בעבודה (ילקוט מו:). מבני בניו של סנאב בן בנימין. משפחה היא משבט בנימין שאבל להן גדול לקרבן עצים כי אחב בימי עזרא, ווי"ט היה להם לעולם כדאמרן בפרק בתרא דתענית (ערובין מא.). ודחינוהו לאחר השבת. שהוא עשרה באב והוי ווי"ט שלנו (שם).

רבינו גרשום

דקא מימלך מימלוכי. שקיבל עליו תענית בשחרית עד הצהרים, ובצהרים קבל עליו להתענות עד לאורתא. שלא שקעה עליו חמה. כלומר, שלא התענה כל היום עד לאורתא. לצעורי נפשייהו מיכוונו. אבל תענית לא מיקרי אלא א"כ משלים כל היום. מפני שיו"ט (שלהם) [שלנו] היה. שמביאין בו עצים למערבה. התם לצעורי נפשייהו בעלמא מיכוונו. ולא לתענית, שהרי ווי"ט שלהן היה. עד שאבא לביתי. אלמא דאין משלימין. התם לשמוטיה נפשיה מבי נשיאה. שהיה מבקש ממנו שיאכל עמו, היה אומר כן כדי שלא יטריחו לאכול עמו. בבנחה. בט' שעות ומחצה. כל אינש דאתי עליהון. שקיבל עליו תענית. מקדמת דנא. קודם שהגיעו אותן ימים שאמרו חכמים במגילת תענית שלא להתענות בהן, ואירע התענית באותן ימים. מאי לאו ייסר עצמו בצלו. כלומר שייסר עצמו בתענית ממה שקבל עליו בתפלת המנחה. מאן דאמר ייסר כראמרן. דאפי' קיבל עליו התענית לאחר שנתקנו אותן ימים טובים שלא להתענות בהן, אלא שקיבל עליו קודם שהגיעו. שייך נפשיה בתענית ממה שקיבל עליו תענית בתפלת המנחה. אם נדרו קודמת לגזירתנו. אם קיבל עליו תענית קודם שתיקנו חכמים אותן ימים טובים. תדחה גזירתנו מפני נדרו. דאסור באכילה, הואיל שקיבל עליו בתפלת המנחה. אם גזירתנו קודמת לנדרו. שתיקנו אותן ימים טובים קודם שקיבל זה עליו אלו תעניות, תדחה נדרו מפני גזירתנו. שאינו מתענה מפני אילו ימים טובים. ועיר הנדה, ששמע משום אב ב"ד שבירוני, אם נדרו קודמת לגזירתנו, קודם שקבעו ב"ד את החדש שבו אלו ימים טובים, היינו גזירתנו קיבועה חדש, תדחה גזירתנו מפני נדרו, דהואיל שקיבל עליו תענית לא ידע באיזה יום יארע ימים טובים אלו, אבל קדם גזירתנו לנדרו, שקבעו ב"ד את החדש קודם זה שקיבל עליו תענית, ושקיבל כבר ידע באיזה יום יארע ימים טובים אלו ואעפ"כ קבל, לפיכך ידחה נדרו, דאינו מתענה באילו ימים טובים. עד מתי אוכל והולך. מי שיש לו להתענות למחר. שלא פילק. השלחן.

עין משפט נר מצוה

מד א ב מיי' פ"ח מהל' תענית הלכה יג סמג עשין ג טוש"ע א"ח סי' תקסב סעיף י:

מה ג סז סעיף ג:

מו ד מיי' פ"ו מהלכות כלי מקדש הלכה ט:

מז ה מיי' פ"ח מהלכות תענית הלכה י טור שו"ע סז סעיף ה:

מח ו מיי' סז טוש"ע סז סעיף ו (וסימן תקסג):

ז (מיי' פ"ג מהלכות נדרים הלכה ט טוש"ע א"ח סימן תקא סעיף ג):

מט ח ט מיי' פ"ח מהל' תענית הלכה ח סמג עשין ג טוש"ע א"ח סי' תקסד סעיף ג:

רבינו חננאל

הא דאמרת מתענין לשעות, ומתפלל תפלת תענית, והוא שלא טעם כלום עד הערב. ואע"ג דאימלך אימלוכי. רב חסדא דעמיה דאמר כל תענית שלא שקעה עליו חמה לאו שמיה תענית. ואותבינן עליה הא דתנן אנשי משמר מתענין [ולא] משלימין, והא דאמר ר' אלעזר בר (צדוק) [צדוק] ההתענינו בו [ולא] השלמנוהו, הנה תעניתם תענית אף על פי שלא שקעה עליו חמה. ומשני התם אינה תענית [אלא] רצו להצטער גם הם כצער ציבור, ולא משום דתורת דין [תענית] עליהם. ור' יוחנן לא הוה מסכים תענית בלבו, ולא היה אומר אלא להשתמט מבי נשיאה, שלא היה רוצה לסעוד אצלם. אמר שמואל כל תענית שלא קבלה מבעוד יום אינה תענית [וכו'] אימת מקבלה רב אמר במנחה. משעה ט' שיסכן לתפלת המנחה, ואפי' מתעסק במלאכתו אומר, מתר אהיה בתענית יהיה רצון שתהיה תפלתי ביום תעניתי מקובלת. ושמואל אמר בתפלת המנחה. כלומר צריך להיות כולל אלו הדברים בשומע תפלה (וגו'). אמר רב יוסף כשמואל מסתברא דכתיב במגלת תענית להן כל אינש דייתי עלייהו מן קדמת דנא יאסר. מאי יאסר עצמו בצלו. מקודם שיקבל עליו תענית מקבל עליו בתפלתו תענית, שנמצא אוסר עצמו באכילה ובשתייה בקבלתו תענית בתפלתו. פליגו בה ר' חייא ור' שמעון בר' חד תני ייסר וחד תני יאסר. מאן דתני ייסר כראמרן. ייסר עצמו בצלו בתפלת המנחה, ואיסור אוסר על עצמו בתפלתו. ומאן דתני יאסר כדתניא להן כל אינש דייתי עלוהי [מקדמת דנא] יאסר. כיצד יחיד שקיבל עליו תענית שני וחמישי (ושני) של כל השנה, ואירעו בהן ימים טובים הכתובים במגלת תענית, כגון שמונת ימים שמראש [חדש] ניסן ויוצא בהן דלא להתענאה בהן, אם נדרו קודם

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com